

„Egy boldog esztendő telt a mont-de-marsani gimnáziumban előadásaim kidolgozásával, közben tanítottam is, de irtózáttal jöttem rá utána, mindjárt az iskolaév küszöbén, Laonban, ahová kineveztek, hogy egész hátralévő életemben ugyanazt ismételhetem. Szellememre pedig az jellemző – és ez nyilván valami kórság –, hogy nem könnyen tudom két ízben ugyanarra a tárgyra összpontosítani a figyelmemet. Általában úgy tekintik a középiskolai tanári vizsgát [az 1930-as évtized első felében Franciaországban – *A szerk.*], mint valami embertelen próbatételt, amelynek végén, ha csak egy kicsit is akarja az ember, végleges pihenést nyer. Nálam ez ellenkezőleg történt. Az évfolyamtársak közt legfiatalabbként tettem le ezt a vizsgát, első próbálkozásra, könnyedén nyertem meg ezt az akadályversenyt tanokon, elméleteken és feltevéseken át. De csak ezután kezdődött a gyötrem: nem volnék képes végigbeszélni az óráimat, ha nem foglalkoznék minden esztendőben új előadás-sorozat összeállításával. Ez a képtelenség még inkább feszélyezett, amikor a vizsgáztató szerepében találtam magam: mert ha cédulán húzták ki a kérdéseket, már azt sem tudtam, milyen feleletet kellett volna adni a jelöltnek. A legrosszabb is mintha mindent elmondana. Mintha szertefoszlanának előttem a témák, egyes-egyedül azért, mert egyszer már rájuk irányítottam a figyelmet.”

*Claude Lévi-Strauss: Szomorú trópusok.
Európa, Budapest, 1994 [1955], 54–55. o.*

